

Posudek vedoucího bakalářské práce

Valentina Římalová: Význam a podoby chleba za 1. světové války v českých zemích.

Bakalářská práce.

Ústav etnologie, Univerzita Karlova v Praze – Filozofická fakulta. Praha 2022.

Vedoucí práce: Mgr. PhDr. Eva Ferrarová, Ph.D.

Předmětem předložené bakalářské práce je detailní zkoumání podob, složení a způsobů přípravy chleba v průběhu první světové války. Práce se zabývá i významem chleba v zásobování obyvatelstva ve městě, na venkově i na frontě v kontextu válečné doby. Detailně jsou popsána praktická řešení nedostatku mouky s uvedením konkrétních náhražek a dobových receptů. Cílem práce je určit, jaký význam a jaké podoby měl chléb jako základní kulturní potravina v období 1. světové války v českých zemích. Práce je rozdělena do pěti základních kapitol. První z nich se věnuje stručným dějinám chleba jako zásadní součásti historie stravování lidstva, druhá se soustředí na historický kontext první světové války z hlediska výroby a zásobování. Třetí kapitola popisuje a analyzuje zásobování chlebem ve městě, na venkově a na frontě v daném období včetně analýzy vzpomínek pamětníků, zatímco čtvrtá kapitola je věnována roli chleba v průběhu hladových stávek a bouří. Poslední, pátá kapitola se zaměřuje na využití potravinových náhražek a uvádí vybrané recepty z válečných kuchařských knih. Jako metoda sběru dat je využita archivní rešerše z dobových zdrojů. V závěru práce autorka popisuje vývoj významu chleba jako základní kulturní potraviny lidstva, která se stala nedílnou součástí kulturních vzorců téměř všech komunit a shrnuje výsledky svého výzkumu zaměřeného na období první světové války.

Zvolené téma považuji pro bakalářskou práci co do obsahu i rozsahu za dobře zvolené. Oblast, na kterou se autorka zaměřila, je z hlediska antropologie jídla v České republice dosud nedostatečně probádaná, což se potvrdilo i při konzultaci tématu se zástupkyní Zemědělského muzea v Praze. Proto hodnotím tuto práci jako přínosnou pro odbornou diskusi v této oblasti. Pozitivně oceňuji vydatný historický pohled do historie chleba v období první světové války (2.2, 2.3 a 2.4), uvedení kapitoly 3.4 s příběhy pamětníků a v kapitole 5 z hlediska antropologie jídla zajímavou analýzu náhražek chleba, která potvrzuje, že symbolická hodnota chleba je pro člověka důležitější než jeho výživová hodnota.

Jazykově hodnotím práci za spíše průměrnou, autorka dostatečně nevyužila lexikální zásobu českého jazyka a v práci se objevilo i několik hrubých gramatických chyb. Z formálního hlediska autorka přiměřeně užívá odbornou oborovou terminologii a problematiku důkladně dokumentuje citacemi z vhodně zvolené odborné literatury. Vzhledem ke skutečnosti, že je předmětem zájmu poměrně specifické téma, zůstal z mého pohledu nevyčerpán potenciál práce v oblasti zpracování závěru, i když se autorka v problematice dobře orientuje. V závěru práce však postrádám hlubší i obsáhlejší popis a analýzu návazností na kulturní a symbolické hodnoty chleba ve vztahu k uváděným skutečnostem.

Pro případ budoucí publikace bych doporučila lépe prozkoumat a popsat kulturní význam chleba a jeho symboliku, aby bylo možno získat relevantnější data potřebná ke zpracování důkladnější analýzy resistance kulturních vzorců i v období nedostatku jídla a zpracování relevantních teorií antropologie jídla, především Mary Douglas a Marvinina Harrise. Zároveň

doporučuji šířeji zpracovat závěry této analýzy. Výše uvedené neuvádím jako zásadní výtky, spíše rady pro budoucí směřování autorky.

Předložená práce podle mého názoru splňuje nároky kladené na bakalářskou práci a doporučuji ji k obhajobě. Práci navrhuji hodnotit známkou **velmi dobře (2)**.

V Praze dne 22.8. 2022

PhDr. Eva Ferrarová, Ph.D.